

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N 137

20.12.2019

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის აბაშა-გაღმა კოდორი-გულეისკირი-ჯაპანას საავტომობილო გზის კმ31 (30+375)-ზე მდ. ფიჩორზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობა და ექსპლუატაცია

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 05.11.2019

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ავანბეკი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის მიერ წარმოდგენილია შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის აბაშა-გაღმა კოდორი-გულეისკირი-ჯაპანას საავტომობილო გზის კმ31 (30+375)-ზე მდ. ფიჩორზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება რომ საპროექტო ტერიტორია მდებარეობს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში. იგი დაუსახლებელია და ნაწილობრივ დაკავებულია სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებით. საპროექტო უბანთან ყველაზე ახლოს, დაახლოებით 1კმ-ში მდებარე დასახლებული პუნქტი არის სოფ. ჯაპანა.

არსებული სახიდე გადასასვლელი არის ერთმალიანი (ფოლადის სქემით 1X14.8მ). ხიდის მთლიანი სიგრძე შეადგენს 16 მეტრს, ხოლო ვაკისის მთლიანი სიგანე 5.36 მეტრს. განივკვეთში განთავსებულია 6 კოჭი, რომელთა შორის მანძილი ცვალებადია და შეადგენს 0.91-დან 1.07 მეტრამდე მანძილს. ხიდს აქვს ორი სანაპირო ბურჯი, ამასთან მოწყობილია ორი შუალედური, საყრდენი ბურჯი. არსებული ხიდის შუალედური საყრდენი ბურჯები ერთმანეთის იდენტური კონსტრუქციისაა. კონსტრუქციული თვალსაზრისით ერთმანეთის იდენტურია სანაპირო ბურჯებიც. არსებული ხიდის მოაჯირის დგარებად გამოყენებულია 9 სმ დიამეტრის ფოლადის მილები.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, არსებული ხიდი ვერ უზრუნველყოფს საგზაო უსაფრთხოების ნორმების მოთხოვნებს და სახიფათოა მგზავრობისთვის.

სკოპინგის ანგარიშით ირკვევა, რომ პროექტირებისას განიხილებოდა სახიდე გადასასვლელის კონსტრუქციული ალტერნატივები. დოკუმენტაციით წარმოდგენილია

საპროექტო ხიდის 3 კონსტრუქციული ალტერნატივა, რომლიდანაც უპირატესობა მიენიჭა ტექნიკურად უფრო სრულყოფილს და ეკონომიურად მიზანშეწონილს.

შერჩეული ალტერნატივის მიხედვით, საპროექტო ხიდი ერთმალაიანია, სქემით 1X18,0მ. მისი მთლიანი სიგრძეა 25.32მ, ხოლო გაბარიტი 7,5მ+2X0,75მ-ს შეადგენს. გრძივ პროფილზე ხიდის ქანობია 0,5%. ხიდის ბურჯებად მიღებულია მონოლითური რკინაბეტონის კონსტრუქცია. გზის საპროექტო მონაკვეთის ღერძი ემთხვევა არსებული გზის ღერძს, შესაბამისად ახალი სახიდე გადასასვლელი ეწყობა არსებული გზის ღერძზე. საპროექტო სახიდე გადასასვლელი შედგება ხიდისგან, რომლის სიგრძეა 25.32 მ და ხიდთან მისასვლელელებისგან, ჯამური სიგრძით 74.68მ. ხიდთან მისასვლელელები დაპროექტებულია ორზოლიანი მოძრაობისთვის, რომლებზეც საგზაო სამოსად გათვალისწინებულია ცემენტ-ბეტონის საფარი, სისქით 20 სმ. ხიდის სავალი ნაწილის სიგანე იქნება 7.5 მ.

ახალი სახიდე გადასასვლელის სავალი ნაწილი შედგება ორი სამოდრო ზოლისგან, თითოეული სიგანით 3.25 მ და უსაფრთხოების ზოლებისგან. სავალი ნაწილის ორივე მხარეს გათვალისწინებულია 0.75 მეტრის სიგანის ტროტუარების მოწყობა, ლითონის 1.1 მეტრის სიგრძის მოაჯირებით. ხიდის სავალი ნაწილის სამოსად მიღებულია ცემენტ-ბეტონის საფარი, სისქით 8სმ. ხიდზე გათვალისწინებულია წყლის არინება ორგანიზებული წესით. ხიდის და მისასვლელელების შეუღლების ფარგლებში გათვალისწინებულია ანაკრეფი კონსტრუქციის რკინაბეტონის გადასასვლელი ფილების მოწყობა, სიგრძით 4,0მ. გათვალისწინებულია სანაპირო ბურჯებთან კონუსების გამაგრება გაბიონის ლეიბებით, სისქით 0,3მ.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, მშენებლობის ეტაპი არ ითვალისწინებს სატრანსპორტო გზაზე მოძრაობის შეწყვეტას. მშენებლობის პირველ ეტაპზე მოეწყობა დროებითი ასაქცევი გზა და ხიდი, შემდგომ ეტაპზე მოხდება არსებული ხიდის დაშლა და მის ადგილას ახლის განთავსება. ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობის დასრულების შემდგომ განხორციელდება დროებით მოწყობილი ასაქცევი გზისა და ხიდის დემონტაჟი.

ხიდის მშენებლობის დროს დაგეგმილია სამშენებლო ბანაკის და ფუჭი ქანების სანაყაროს მოწყობა. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, დროებითი სამშენებლო ინფრასტრუქტურის მოსაწყობი ტერიტორიის ფართობი დაზუსტდება შემდგომი კვლევების ფარგლებში და იგი შესაძლებელია გამოყენებული იქნეს როგორც ბანაკის მოსაწყობად, ასევე ნაწილობრივ ფუჭი ქანების დასაწყობებისთვის. სამშენებლო მოედნის მოსაწყობად საჭირო ნაგებობებია: სადარაჯო ჯიხური; სასაწყობე კონტეინერი; ბიოტუალეტი; საოფისე კონტეინერი. სამშენებლო მასალები, ხიდის კონსტრუქციული ნაწილები, ქვიშა-ხრეში და სხვა შემოტანილი იქნება მუნიციპალიტეტში არსებული კერძო იურიდიული პირების საწარმოებიდან. სამშენებლო სამუშაოებზე დასაქმებული პერსონალის რაოდენობა იქნება დაახლოებით 15 ადამიანი.

სახიდე გადასასვლელის სამშენებლო პროცესი მოიცავს სხვადასხვა ტიპის საქმიანობას, კერძოდ: მიწის სამუშაოებს, სატვირთო მანქანებით ვაკისის მოწყობის უბანზე ინერტული მასალის შემოტანას, ფენების პროფილირებას ვაკისის ფორმირებისთვის და დატკეპნას, გრუნტის მოჭრის უბნებზე მიწის მოხსნას საჭირო ნიშნულამდე და დატკეპნას მძიმე ტექნიკით, ზედაპირული ფენის მოწყობის შემდეგ (ქვიშა, ასფალტი, ღორღი, ბეტონი ან

სხვა) გზის მოწყობას და მარკირების უზრუნველყოფას, რეკულტივაციის სამუშაოებს. პროექტით ასევე გათვალისწინებულია ხიდზე ლითონის მოაჯირების, ტროტუარების და თვალამრიდების მოწყობა.

სამშენებლო სამუშაოების შესრულების პროცესში წყალი გამოყენებული იქნება სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით. სამეურნეო დანიშნულების წყლის ხარჯი იქნება - 75 ლ/წელ. სასმელად შესაძლებელია ბუტილირებული წყლების გამოყენება. სამეურნეო-ფეკალური წყლების შესაგროვებლად მოეწყობა საასენიზაციო ორმო, საიდანაც ფეკალური წყლების გატანა მოხდება ადგილობრივ მუნიციპალურ სამსახურთან შეთანხმებით.

აღნიშნული სკოპინგის ანგარიში განთავსდა სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე და ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფაზე. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, სამინისტროში დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით საზოგადოების მხრიდან შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოდგენილი არ ყოფილა.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, 2019 წლის 26 ნოემბერს ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ჯაპანას საჯარო სკოლის შენობაში გაიმართა აღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვა. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვაზე მოსახლეობამ აღნიშნა, რომ მდინარე ფიჩორს უერთდება სოფ. ჯაპანას სადრენაჟე არხი, რომელიც ყურადღებას საჭიროებს პროექტის განხორციელების ეტაპზე, რათა არ დაზიანდეს ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის დროს. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საავტომობილო გზების დეპარტამენტმა მოსახლეობას განუმარტა, რომ მოცემული საკითხის გათვალისწინება აუცილებლად მოხდება გზმ-ის ეტაპზე. ამასთან, საჯარო განხილვაზე მოსახლეობამ კომენტარი გააკეთა ხიდის ბურჯების კალაპოტში განთავსების საფრთხეებთან დაკავშირებით. აღნიშნულთან დაკავშირებით გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენელმა დამსწრეთ განუმარტა, რომ საპროექტო ხიდის მშენებლობა დაგეგმილია განაპირა ბურჯებზე, არ არის დაგეგმილი ბურჯების მდინარის კალაპოტში განთავსება და უშუალოდ მდინარის კალაპოტში სამშენებლო სამუშაოები არ განხორციელდება.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზმ-ს პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები.

გზმ-ს ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი** უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზმ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
  - პროექტის აღწერა;
  - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
  - პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები: შესაბამისი დასაბუთებით, მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, შერჩეული ტერიტორიის ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული დასაბუთებული ალტერნატივის დეტალური აღწერა;
  - ფუჟი ქანების სანაყაროების (საჭიროების მითითებით) და სამშენებლო ბანაკის (გენ-გეგმა) შესახებ ინფორმაცია Shape ფაილებთან ერთად (ფართობი);
  - ინფორმაცია შესასრულებელი სამუშაოების ხანგრძლივობის შესახებ;
  - საპროექტო სახიდე გადასასვლელის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები მათ შორის გეომეტრიული პარამეტრების, ხიდის საფარისა და განივი კვეთების შესახებ ინფორმაცია;
  - არსებული სახიდე გადასასვლელის დემონტაჟის შესახებ ინფორმაცია (დემონტირებული მასალის მართვის საკითხები);
  - საპროექტო მონაკვეთის ძირითადი ინფრასტრუქტურის დაშორება მოსახლეობასთან კონკრეტული მანძილების მითითებით;
  - ინფორმაცია მდინარის კვეთის პარამეტრების, მდინარის საანგარიშო ხარჯის, საერთო წარეცხვის მაქსიმალური მაჩვენებლების შესახებ;
  - მოსაწყობი დროებითი გზის და დროებითი ხიდის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (დროებითი გზის და ხიდის პროექტის აღწერა);
  - მცენარეული და ნიადაგის საფარის მოხსნის სამუშაოების, გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ დეტალური ინფორმაცია („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
  - საპროექტო ხიდის მშენებლობაზე დასაქმებული ადამიანების საერთო რაოდენობა მათ შორის დასაქმებულთა ადგილობრივების წილი;

- საპროექტო ხიდის მშენებლობის დროს გამოყენებული ტექნიკის ჩამონათვალი და რაოდენობა;
- სასმელ-სამეურნეო წყალმომარაგება;
- სამეურნეო ფეკალური, სანიაღვრე წყლების მართვის საკითხები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების შესახებ ინფორმაცია;

4.1 საპროექტო დერეფანში ჩატარებული გეოლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს:

- გეოლოგიური გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:
- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- გეოლოგიური აგებულება;
- საპროექტო ტერიტორიის გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური პირობები;
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:
- ზემოქმედება მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე;
- საშიში გეოლოგიური პროცესების (არსებობის შემთხვევაში) შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, დამცავი ღონისძიებების მითითებით;

4.2 ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიში, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

- მდ. ფიჩორის ჰიდროლოგიას (ფონური მდგომარეობა, კალაპოტის მოსალოდნელი ზოგადი გარეცხვის სიღრმე, წყლის მაქსიმალური დონეები);
- მდ. ფიჩორის საშუალო წლიური, მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯები;
- ინფორმაციას ეროზიულ პროცესებზე და საჭიროების შემთხვევაში ნაპირსამაგრი სამუშაოების შესახებ;

4.3 ბიოლოგიური გარემო: გზშ-ის ანგარიშში აისახოს, სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია, უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ ფლორაზე და ფაუნაზე (მათ შორის იქთიოფაუნაზე), მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები წარმოდგენილ იქნას ფოტომასალასთან და მათი შედეგების საფუძველზე, შემუშავდეს ბიომრავალფეროვნების შემარბილებელი ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა. ამასთან, საჭიროა გზშ-ის ანგარიშში დაზუსტდეს იგეგმება თუ არა ბურჯების მშენებლობა მდინარის კალაპოტში და საჭიროების შემთხვევაში განისაზღვროს ზემოქმედების თავიდან აცილების და/ან საკომპენსაციო ღონისძიებები.

4.4 კულტურული მემკვიდრეობა:

- საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული კულტურული მემკვიდრეობის ძეგლების შესახებ ინფორმაცია და მათზე ზემოქმედების საკითხები (არსებობის შემთხვევაში);
- გზშ-ის ანგარიშის მომზადების პროცესში ჩართული უნდა იყოს შესაბამისი კომპეტენციის სპეციალისტი (ისტორიკოსი/არქეოლოგი), რათა გამოირიცხოს შესაძლო არქეოლოგიური ობიექტების დაზიანების რისკები.

5. პროექტის განხორციელების შედეგად გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეულ კომპონენტისათვის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ემისიები სამშენებლო ტექნიკის მუშაობისას;
- ხმაურის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე;
- ზემოქმედება ზედაპირულ წყლებზე, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკი, შემარბილებელ ღონისძიებებთან ერთად;
- ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე, ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების კონკრეტული გეგმა;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი მონიტორინგის კონკრეტული გეგმა;
- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები საჭიროების დასაბუთებით) მითითება და შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა.
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;
- ნარჩენების მართვის საკითხები, მათ შორის ნარჩენების მართვის გეგმა, ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება;

6. გზმ-ს ანგარიშში ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- საპროექტო ხიდის ინფრასტრუქტურული ობიექტების ძირითადი ტექნიკური პარამეტრები ერთიანი ცხრილის სახით;
- აეროფოტო სურათზე (მაღალი გარჩევადობით) დატანილი საპროექტო არეალის სქემატური რუკა ბეჭდური და ელექტრონული ფორმით (A3 ფორმატი; Shape ფაილი WGS_1984_37N(38N) პროექციით), სადაც მოცემული იქნება საპროექტო ხიდის ინფრასტრუქტურული ობიექტები, არსებული და საპროექტო ხიდის, სამშენებლო ბანაკი, სამშენებლო მოედნები, სანაყაროს ტერიტორია (ასეთის საჭიროების შემთხვევაში);
- გზმ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში „საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის“ მიერ წარმოდგენილ შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის აბაშა–გალმა კოდორი–გულეისკირი-ჯაპანას საავტომობილო გზის კმ31 (30+375)–ზე მდ. ფიჩორზე არსებული სახიდე გადასასვლელის ნაცვლად ახალი სახიდე გადასასვლელის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზმ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.